

‘Gemeenten schieten in financiële kramp’

Beschut werk uit de startblokken

Veel gemeenten aarzelen of ze beschut werk gaan aanbieden. Of ze zien er zelfs helemaal vanaf, zoals in Tilburg en Utrecht. “Volkomen in strijd met het sociaal akkoord.”

Recent onderzoek van de Inspectie SZW onderstreept wat we eigenlijk al weten: veel gemeenten weten niet goed wat ze aan moeten met het 'nieuwe' beschut werk. Zo blijkt dat een op de vijf gemeenten niet voornemens is om deze voorziening überhaupt aan te gaan bieden. De gemeenten die dat wel doen, zijn samen bij lange na niet in staat om het streefaantal van 1.600 plekken voor dit jaar te realiseren. Als de helft van dat aantal eind dit jaar gerealiseerd wordt, dan zou dat al een klein wonder zijn.

Opsouperen

Tilburg is zo'n gemeente waar geen beschut werk komt. Waarom niet? "Omdat het geen goed instrument is", stelt Erik de Ridder, wethouder Werk en Inkomen. "De kosten van beschut werk zijn structureel te hoog, en de daarvoor bestemde middelen vanuit het Participatiebudget zijn veel te laag. Per jaar moeten er duizenden euro's per werkplek bij, cumulatief." Hij vindt het bovendien niet verantwoord om 'een groot aandeel van het Participatiebudget op te souperen aan beschut werk'. "Ook andere werkzoekenden die soms grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben, zullen niet allemaal zelfstandig in staat zijn het wettelijk minimumloon te verdienen. Ook zij hebben stevige ondersteuning nodig maar vallen buiten de bijzondere categorie beschut. Voor deze mensen voel ik me ook verantwoordelijk. Ongelijke behandeling vind ik onacceptabel."

Inzet blijft werk

De gemeente Tilburg laat personen die in aanmerking komen voor beschut werk zeker niet aan hun lot over. De Ridder: "Onze eerste inzet is en blijft werk. Daarvoor zetten we bijvoorbeeld het instrument loonkostensubsidie in. De hogere begeleidingskosten willen we voor rekening van de werkgever laten komen." Is werk niet mogelijk? Dan onderzoekt Tilburg in hoeverre de doelgroep van beschut werk geschikt is voor vrijwilligerswerk. "Dat is namelijk ook van waarde voor

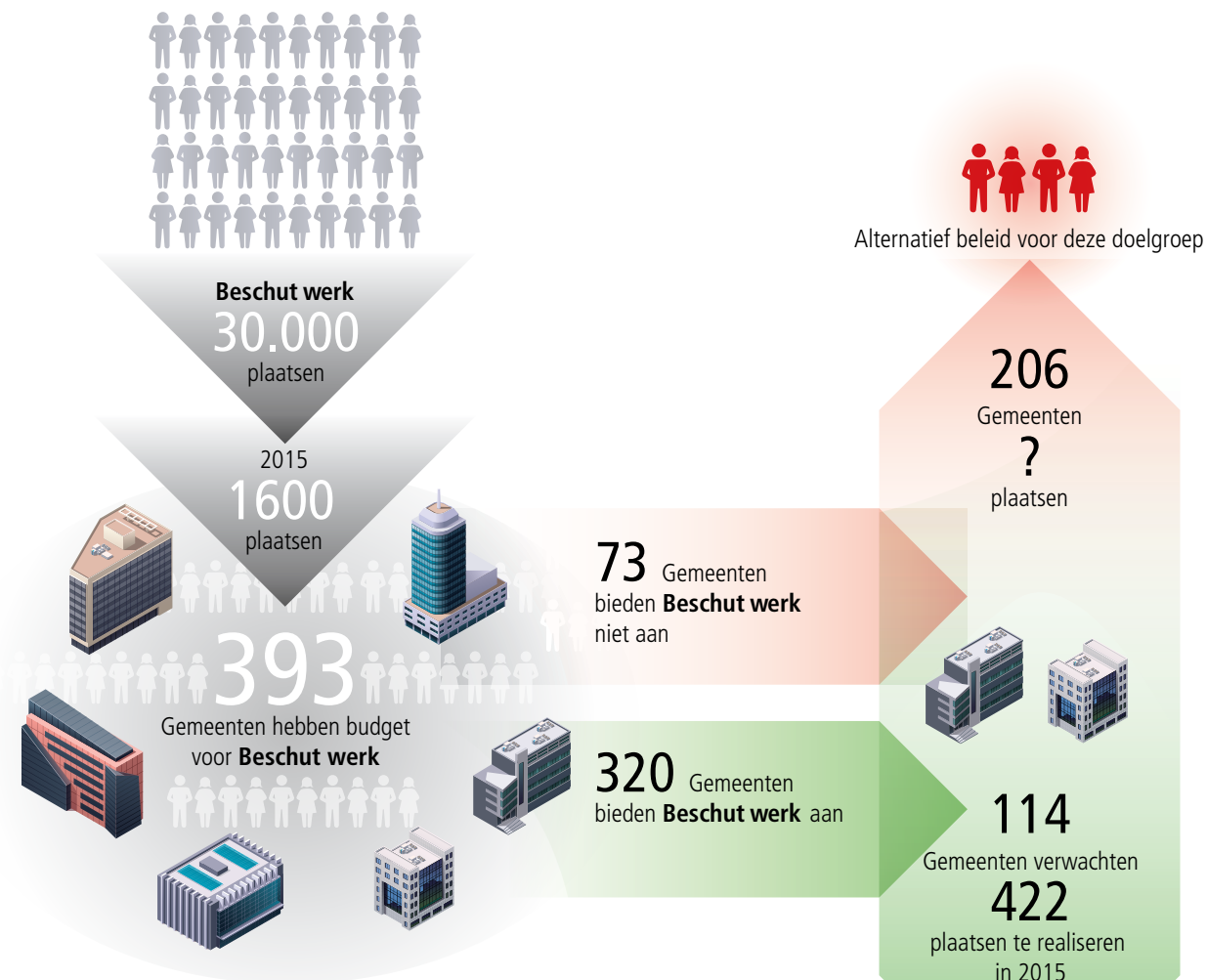
de maatschappij." Lukt het niet om deelnemers zinvol te laten participeren, dan is er nog een laatste redmiddel. De Ridder: "Dan kijken we naar een plek in het SW-bedrijf." Personen die van de Tilburgse aanpak profiteren zijn er blij mee, weet de wethouder. "Ze zijn enthousiast over het gegeven dat ze participeren. Het maakt hen vaak echt niet uit of dat dan op vrijwillige of op beroepsmatige basis is." Ook is hij, samen met het SW-bedrijf, bezig met het ontwikkelen van een 'tijdelijk banenmodel'. "Wij betalen 50 procent van de loonwaarde en het SW-bedrijf doet de begeleiding. Dit werkt zo goed dat we gaan kijken of we dat in de toekomst ook voor mensen met een beschut werk-indicatie kunnen uitrollen."

Geen begrip

Ton Heerts, voorzitter van de FNV snapt helemaal niets van de opstelling van gemeenten als Tilburg. "Dit is volkomen in strijd met het sociaal akkoord. We hebben niet voor niets afspraken met elkaar gemaakt. Wie geen beschut werk realiseert moet op zijn donder krijgen." Hij kan absoluut geen begrip opbrengen voor het argument dat beschut werk te duur zou zijn. "Gemeenteraden die dat als argument opvoeren, moeten zich rot schamen."

'Geen geld als reden? Je moet je rot schamen'

Hier staan we met **beschut werk**

Cijfers komen uit de 'Kamerbrief over beschut werk'

Het gaat hier om de vraag of we mensen wel of niet in loonvormende arbeid mee laten doen in de maatschappij. Iedereen staart zich blind op verdienmodellen. Het neo-liberale denken slaat hier in mijn ogen ernstig door.”
 Dat laat niet onverlet dat er wel degelijk iets aan de hand is, voegt hij daar onmiddellijk aan toe. “De beweging die we met elkaar maken is niet misselijk. Het is een van de grootste hervormingen op de arbeidsmarkt ooit. Daar moeten we een jaar of tien voor uittrekken. Maar we moeten wel blijven doen wat we met elkaar hebben afgesproken.”

Michaël van Straalen, voorzitter van MKB-Nederland laat zich in soortgelijke bewoordingen uit.

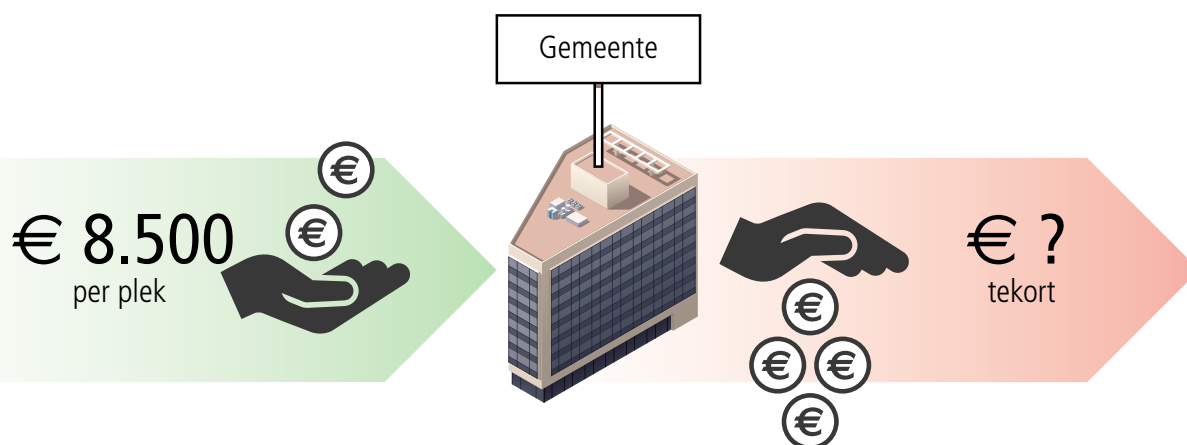
“Wat wij horen is dat er overal in het land financiële afwegingen worden gemaakt. Als dat leidend is, dan zijn we snel uitgesproken. Maar de vraag is natuurlijk: moeten financiën wel leidend zijn? Want er zijn nu eenmaal mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt die niet zomaar hun inkomen kunnen verwerven uit arbeid bij private ondernemers. Dan is het goed als we hen een beetje op weg helpen, zodat zij in elk geval een deel van hun verdien capaciteit kunnen inkleuren met betaald werk. Dat lijkt mij maatschappelijk gezien een prima traject.”
 Volgens hem is er nu maar een partij aan zet: de gemeenten. “De staatssecretaris is met een extra financiële impuls gekomen. Nu zijn gemeenten aan de beurt. De VNG

zou daar als collectief een voortrekkersrol in moeten nemen.”

Financiële kramp

Ook Marleen Damen, wethouder Werk en Inkomens in Leiden, vindt dat gemeenten nu met beschut werk aan de slag moeten gaan. “Er zijn mensen voor wie dit de enige

Financiering beschut werk

mogelijkheid is om te kunnen werken en een eigen loon te verdienen. Wij kiezen ervoor om ook in deze groep te investeren en hen de kans op werk te blijven bieden.”

Veel gemeenten schieten in een financiële kramp, constateert zij. “Dat snap ik ook wel, want er is flink bezuinigd. Maar laten we het wel in perspectief plaatsen en denken vanuit wat nodig is voor mensen en ons in dat denken niet beperken tot welke ruimte het budget biedt. Als ik naar mijn eigen gemeente kijk, dan zie ik dat het ons de afgelopen jaren niet gelukt is om het volledige re-integratiebudget uit te geven en wij zijn vast niet de enige. Ik zou dus zeggen: Laten we het eerst maar eens gaan doen. Het loopt toch nog niet storm met indicaties.”

Daarnaast vraagt zij zich af of alternatieven, zoals het organiseren van dagbesteding, nu wel echt voordeliger zijn als je dit in serieuze omvang aanbiedt. “Iemand die bijvoorbeeld 32 uur per week arbeidsmatige dagbesteding doet behaalt namelijk nauwelijks rendement. Bovendien moeten ook daar vormen van begeleiding bij. Ik wil die rekensom wel eens zien. Ik ben benieuwd wat dan financieel gezien beter uitpakt.”

Dure plicht tot efficiency

Natuurlijk zou het mooi zijn als er vanuit het Rijk structurele financiële input komt om beschut werk aantrekkelijker te maken, stelt Damen daarnaast. “Aan de andere kant moeten we ook kritisch onderzoeken waarom beschut werk nu zo duur is. Gemeenten zou ik willen adviseren: kijk goed naar je SW-bedrijf. Stel de vraag: ‘Hoe kunnen we beschut werk zo efficiënt mogelijk inrichten?’ SW-bedrijven hebben wat mij

betreft de dure plicht om dit zo slim mogelijk te doen, samen met andere organisaties, met werkgevers en met zorgorganisaties. Het is te gemakkelijk om alleen maar tegen het Rijk te zeggen: doe er nog maar wat geld bij.”

Slim werken

Gerrie van Sunder, directeur van Felua-groep, kan dat beamen. “Beschut werk te duur? Het hangt er maar helemaal vanaf hoe je het organiseert”, stelt hij. Zo kan zijn SW-bedrijf kandidaten in beschut werk plaatsen voor minder dan 8.500 euro aan begeleidingskosten die er nu per kandidaat beschikbaar is’, beweert hij. Hoe? Van Sunder: “Door goed gebruik te maken van onze huidige infrastructuur. Wij hebben immers al honderden mensen intern aan het werk. Daar kunnen er best een paar extra bij. Dan kost het hooguit wat extra begeleiding. En natuurlijk kom je daar over dertig jaar niet mee uit, want er moet structureel geld bij. Maar nu wel. En daarmee verlaag ik de drempel voor gemeenten.” En met succes. Van Sunder: “Met Apeldoorn hebben we bijvoorbeeld een prijsafspraken gemaakt over

tien beschut werk-plekken in 2015. Volgend jaar komen daar nog eens vijftien plekken bij. Dat kan alleen omdat wij ervoor gekozen hebben om onze verantwoordelijkheid te nemen. Samen met de gemeente ontwikkelen we al werkenderwijs de slimste manier om deze voorziening aan te kunnen blijven bieden.”

Fundamenteel anders

Alternatieven als dagbesteding-achtige constructies of vrijwilligerswerk, zijn wat Van Sunder betreft

niet goed genoeg. “Dat doet geen enkel recht aan wat het betekent om je eigen geld te kunnen verdienen. Het voelt echt fundamenteel anders als je dat doet uit een dienstverband.” Het hoort bovendien bij een beschaafd land om mensen te helpen die het minder goed getroffen hebben, vindt hij. “Ook zij hebben recht op groei en expressie.”

Beschut werk

Gegevens afgeleid uit de conclusies: 'Beschut werk een voorziening met beperkingen' van Robert Capel Advies en de '1^e nota Beschut werken' van Inspectie SZW.

Een impuls. En nu?

Staatssecretaris Klijnsma wil dat gemeenten actie ondernemen. Zij trekt vijf jaar lang 20 miljoen euro uit om een impuls te geven aan beschut werk. Maar is dat genoeg? En hoe moet dat geld besteed worden?

Volgens Ton Heerts van de FNV is de financiële impuls van de staatssecretaris 'lapmiddelenwerk'. Ook Erik de Ridder, wethouder in Tilburg is stellig: "Het is incidenteel geld, terwijl we structureel geld nodig hebben. Het toont aan dat de staatssecretaris erkent dat er sprake is van een probleem."

Michael van Straalen (MKB) ziet wel een pluspunt aan de impuls van Klijnsma. "Dat geeft in elk geval ruimte om de no-risk polis te betalen, en dat lijkt mij een verstandige keuze." Ook pleit hij ervoor de arbeidskosten te verlagen.

Gerrie van Sunder en de Leidse wethouder Marleen Damen zitten op dezelfde lijn. Volgens hen zou het goed zijn als naast de impuls van de staatssecretaris ook de werkgeverslasten voor beschut werk structureel omlaag gaan. "Dat zal gemeenten sneller over de streep trekken om beschut werk-plekken te realiseren."

Cedris, de brancheorganisatie van sociale werkbedrijven, pleit ervoor dat het lage inkomensdeel (LIV) wordt gebruikt om de werkgeverslasten voor beschut werk te schrappen. Het kabinet wil vanaf 2017 met het LIV de werkgeverslasten voor laagbetaald werk verlagen. Mits goed inzet kan dat gemeenten perspectief bieden voor de financiering van beschut werk op lange termijn. ■